Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Karita Toivonen

11.10.2016

Harrastustakuu: jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus liikunnan harrastamiseen

Liikkuva koulu -toiminta edistää harrastusmahdollisuuksia koulussa

Tunti päivässä on haastava tavoite kouluille. Tavoitteen toteutuminen edellyttää usean vuoden koko koulun yhteistä kehittämistyötä. Koulupäivän liikunnallistaminen kouluissa etenee vaiheittain. Yleensä ensimmäisessä vaiheessa lähdetään liikkeelle oppilaiden aktiivisuudesta ja osallisuudesta sekä välituntitoiminnan kehittämisestä. Toisessa vaiheessa kehittämisessä edetään vahvemmin henkilökunnan sitouttamisen, tietoisuuden sekä osaamisen lisäämiseen. Tässä vaiheessa tehdään myös viimeistään koulupäivän rakenteellisia muutoksia, jolloin harrastustoimintaa voidaan sijoittaa aamuun, keskelle päivää tai iltapäivään koulutuntien jälkeen.

Koulupäivän rakenteen muuttaminen mahdollistaa harrastamisen lisäämisen koulun arkeen

Harrastustoiminnan ”tarjottimen” suunnittelussa opettajien lisäksi on tärkeä kuunnella lapsia ja nuoria sekä mm. kouluterveydenhoitajaa, kunnan liikunta- ja nuorisotoimea ym. tahoja.

1. **Matalan kynnykset harrastustoiminta**
   Opettajien on perusteltua toteuttaa liikunnan kutsukerhoja, jotka kohdennetaan erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille. Opettajilla on vahva pedagoginen osaaminen ja he tuntevat kohderyhmän parhaiten.

2. **Seurat mukaan toteuttamaan harrastustoimintaa kouluissa**
   Kynnys seuratoimintaan saadaan matalammaksi, kun seura toteuttaa laadukasta harrastetoimintaa osaavien ohjaajien ohjaamana koululla yhteistyössä koulutoimijoiden kanssa. Toiminnassa noudatetaan koulun normeja ja pelisääntöjä.

3. **Halukkaat lapset ja nuoret mukaan seuratoimintaan**

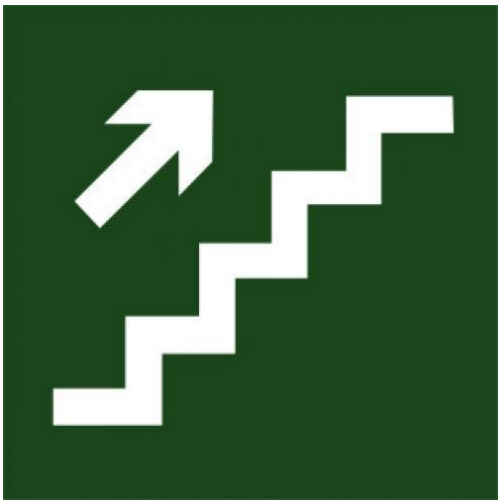

Koulu- ja seuratoimijoiden välisen yhteistyön haasteet

1. Yhteistyön haasteissa törmätään usein vastuukysymyksiin koulupäivän aikaisen harrastetoiminnan toteuttamisessa.
   - Harrasteliikunta tulee kirjata koulun toimintasuunnitelmaan. Toimijoiden välille tehdään selkeät sopimukset vastuista ja velvollisuuksista.
   - Nuorten kohdalla koulujen liikuntasalit tulee olla avoinna erilaiselle harrastetoiminnalle (myös oppilaiden omaehtoiselle) koulupäivän jälkeen. Koulun vastuukysymysten selkiyttäminen nuorten vertaisohjaajien ja omaehtoisen toiminnan osalta tulee ratkaista.

2. Koulutoimijat epäilevät usein seuratoimijoiden pedagogista osaamista
    - Tämän päivän teknologiset ratkaisut sekä lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen osaaminen tarjoavat jo nykyisellään ratkaisun osaamiskysymyksiin, mikäli ne osataan ottaa käyttöön.
    - Harrasteliikunnan ohjaaminen on eri tavoin vaativampaa kuin seuraryhmän valmentaminen.

3. Taloudelliset kysymykset ohjaajapalkkioiden ja liikuntavälineiden hankinnan osalta

Molempien tahojen (koulun sekä seuran) resurssit uusien välineiden hankkimiseen sekä palkkioiden maksamiseen ovat niukat.

- Kun seurat lähtevät yhdessä esimerkiksi liikuntatoimen koordinoimana kouluyhteistyöhön tulisi heillä olla mahdollisuus sekä hakea että myös saada seuratoiminnan kehittämistukea useamman vuoden ajan ja kunnan taholta koordinaatiotukea. Useamman vuoden aikajänteellä luodaan yhteiset toimintatavat ja tarvittava keskinäinen luottamus, jolloin toiminnan vakiinnuttaminenkin mahdollistuu.
- Yhdistämällä seurojen ja koulujen resurssit ohjaajapalkkioiden ja liikuntavälineiden hankinnan osalta hyötyisivät molemmat tahot.

Harrastaminen houkuttelevaksi seuroille

Seuratoimijoiden tulisi kokea harrasteliikunnan toteuttaminen samalla tavalla hyödylliseksi kuin perinteisen kilpailullisen toiminnan toteuttaminen. Kuntien jakamassa taloudellisessa tuessa tulisi huomioida harrasteliikuntaryhmät omana kokonaisuutena. Lajiliittojen tulisi pystyä ”rekisteröimään” harrasteliikuttajat esimerkiksi yhteisen ”passijärjestelmän” kautta, jolloin toiminta huomioitaisiin lajiliiton valtionavussa. Tällöin se voisi kannustaa harrasteliikuntatoiminnan kehittämiseen sekä valtakunnallisesti että paikallisesti.

Olemassa oleva harrasteliikunnan tieto hyötykäyttöön

Opetushallituksen toimesta on jo usean vuoden ajan kerätty tietoa lasten liikuntakerhotoiminnasta. Olisi tärkeä saada em. tieto valtakunnallisten sekä paikallisten toimijoiden käyttöön toiminnan kehittämisen tueksi.

Taloudellisten resurssien valtakunnallinen aikatauluttaminen sekä suuremmat kokonaisuudet

Taloudellisten resurssin (=avustusten) aikataulujen yhdenmukaisuus ja niiden kokoaminen suuremmaksi kokonaisuudeksi olisi tärkeää. Se helpottaisi paikallisten toimijoiden hallinnollista työtä, siirtäisi resursseja itse toiminnan toteuttamiseen ja lisäisi eri tahojen välistä yhteistyötä.

Tällä hetkellä harrastustoiminnan edistämiseen voi hakea tukea eri tahot: seuratoiminnan kehittämistukea (OKM), kerhotoiminnan resurssia (OPH), Liikkuva koulu kärkihankerahaa (OKM/AVI), Maahanmuuttajat rahoitusta liikuntaharrastuksen edistämiseen (AVI), Nuorisotoimen harrastamisen tukea (AVI), Vähävaraisten harrastustukea (STM), taiteen ja kulttuurin harrastamisen avustusta sekä Aamu- ja iltapäivätoiminnan tuki (valtionosuus kunnille). Em. lisäksi toiminta edellyttää lähes aina kuntien tai seurojen omarahoitusta hankkeisiin (20-50%).